DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2025.34.17
УДК: 378.091.33:784.1

Коробецька Світлана Юріївна,
кандидат мистецтвознавства, професор,
перофесор кафедри теорії музики та естрадного мистецтва,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
https://orcid.org/0009-0005-4164-2637
Ткач Марія Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії музики та естрадного мистецтва,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
https://orcid.org/0000-0002-5538-975X

СТИЛЬОВИЙ АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ У ЗМІСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ

Досліджується теоретико-методичний аспект проблеми стильового аналізу музичних творів у змісті фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей. Розкрито, що стильовий аналіз музичних творів набуває особливого значення як важливий засіб формування аналітичного та критичного мислення, музичного смаку, інтерпретаційної культури та професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва. Визначено, що саме стильовий аналіз має стати ефективним засобом формування професійної культури майбутнього педагога-музиканта, поєднуючи музично-виконавську творчість, методику викладання та педагогічну практику.

Здійснений огляд музикознавчої літератури засвідчив, що стильовий аналіз є ключовим інструментом фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей, а його методичні положення постійно вдосконалюється завдяки дослідженням сучасних зарубіжних та українських музикознавців. З’ясовано, що методика стильового аналізу ґрунтується на системному підході до вивчення музичного матеріалу, що дозволяє студентам виявляти індивідуальні та жанрові особливості твору, визначати характерні риси композиторського стилю та встановлювати взаємозв’язки між художнім задумом і засобами його втілення.

На прикладі порівняльного аналізу Прелюдії E-dur № 9 Ф. Шопена та «Колискової пісні» В. Косенка обґрунтовано методичну значущість стильового аналізу музичних творів різного походження та жанрової спрямованості, що дає змогу порівнювати специфіку музичної мови, виразні засоби та педагогічні можливості їхнього використання в навчальному процесі. Доведено, що саме методика стильового аналізу має забезпечити студентам цілісне розуміння музичного твору, враховуючи його художньо-стилістичні, гармонічні, мелодичні, ритмічні та фактурні особливості, готуючи майбутніх фахівців до усвідомленої виконавсько-інтерпретаційної та музично-педагогічної діяльності.

Ключові слова: *музичний стиль, аналіз, стильовий аналіз музичних творів, методика стильового аналізу, фортепіанні мініатюри, інтерпретація, студенти мистецьких спеціальностей, фахова підготовка, вища мистецька освіта.*

У змісті сучасної вищої мистецької освіти все більше спостерігається міждисциплінарний синтез різних способів осягнення смислу мистецьких феноменів, що сприяє інтеграції теоретичних і практичних знань студентів мистецьких спеціальностей, поєднуючи музикознавчі, виконавські, педагогічні та культурологічні аспекти музичного навчання. Відтак у контексті сучасних вимог до підготовки конкурентоспроможного фахівця у сфері музичного мистецтва актуалізується проблема здатності студентів мистецьких спеціальностей до художньо-аналітичної музичної діяльності, необхідним компонентом якої виступає стильовий аналіз музичних творів. Адже сучасний фахівець у

галузі музичного мистецтва повинен не лише володіти на високому рівні виконавськими навичками, а й вміти визначати художню стилістику певної епохи, виявляти характерні ознаки композиції та жанрових особливостей музичного твору, розуміти музичну мову композитора, тобто, осмислювати музичний твір у культурно-історичному, стильовому та жанровому контексті.

За цих умов актуалізується проблема теоретико-методичного осмислення стильового аналізу як важливого інструменту навчального процесу, оскільки опанування студентами мистецьких спеціальностей методикою стильового аналізу стає не лише потребою їх фахової підготовки, а й важливим чинником творчої самореалізації майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомість окресленої проблеми підтверджується в дослідженнях сучасних українських музикознавців, перш за все, – у працях С. Шипа «Теорія художніх стилів» [8] та «Методика стильового аналізу музичних творів: теоретичні засади» [7], в яких сформульовано цілісну *концепцію стильового аналізу*, що поєднує історико-теоретичні засади з методичною практикою. Автор вказує на кінцеву мету стильового аналізу: «Стильовий аналіз має лише одну специфічну якість: його кінцевою метою є стильова атрибуція [так само, с.116]. Дослідник пропонує системний інструментарій аналізу стилю на рівні мелодики, ритміки, гармонії та фактури. Окреслені положення мають значний методичний потенціал, оскільки забезпечують інтеграцію стильового аналізу в освітній процес і сприяють формуванню загальної музичної культури студентів. У процесі проведення дослідження ми спиратимемося на ключові положення зазначеної авторської концепції.

В. Степурко у своєму навчальному посібнику наголошує на педагогічній значущості стильового аналізу. Як зазначає автор, «важливим видом аналізу музичних творів є усвідомлення їх художніх якостей, розуміння єдності змісту і форми» [5, с. 79]. Це положення має педагогічний вимір, адже формування здатності бачити єдність змісту і форми розвиває в студентів цілісне сприйняття музики, поєднує аналітичний та емоційний рівні мислення, що забезпечує комплексний підхід до стильового аналізу. Також дослідник наполягає на філософсько-естетичному осмисленні аналізу музичних творів, підкреслюючи, що важливо не лише виявити структурні компоненти, а й дослідити процедуру звукового втілення авторського задуму. Такий підхід є особливо цінним у педагогічному контексті, коли студентам пропонується зануритись у творчу індивідуальність композитора.

У навчальному посібнику Н. Фіськової та О. Нечепуренко [6], у компактній, стислій формі розглядаються питання стилю, специфічних технік музичного письма від епохи Відродження до теперішнього часу, а також пропонуються практичні алгоритми музичного аналізу.

Основні принципи стильового аналізу, а також психологічні передумови процесу сприйняття і формування стильових уявлень висвітлюються у статті Ю Каплієнко-Ілюк [2]. Авторка акцентує свою увагу на методах виявлення стильових ознак, зв'язків як загальних закономірностей феномену стилю.

Цінні зауваження щодо стильового аналізу містить стаття С. Коробецької [3], де авторка наголошує, що «осягнення стильових закономірностей мистецтва становить важливу частину змісту курсів аналізу музичних творів, інструментознавства, читання партитур, історії музики, історії оркестрових стилів та інших дисциплін історико-теоретичного циклу» [так само, с.4]. Серед умов здійснення студентами повноцінного стильового аналізу визначаються найголовніші: достатній обсяг знань з історії музики різних епох та напрямків, вміння актуалізувати набуті знання; вміння детально розбиратися в усіх тонкощах викладення музичного матеріалу та процесів його розвитку; уміння вільно зіставляти та узагальнювати різні музично-стильові явища, аналізувати власні спостереження тощо.

У дослідженні Т. Борисенко [1] застосовано компаративний метод при

стилістичному аналізі фортепіанних мініатюр М. Сильванського. Твори композитора розглядаються в контексті розвитку української та європейської музики ХХ століття на основі порівняльного культурно-історичного аналізу. У цьому контексті вона виділяє різновиди творів (літературні, пейзажні, моторні), що корисно для розуміння жанрових та образних стратегій.

У контексті діалогу поліпарадигмальних підходів у сучасному гуманітарному пізнанні, дослідники М. Ярко і М. Каралюс [9] пропонують герменевтичний підхід до аналізу, який орієнтується не на формальні «форми-схеми», а на герменевтичне тлумачення музичного тексту, яке дозволяє моделювати процес сприйняття твору як смислового явища. У контексті герменевтичного підходу до музичного тексту важливим є процес, що забезпечує «звільнення від формально-логічної спеціалізації знань щодо «форми-схеми» музичного твору» [так само, с.145].

У колективній монографії О. Олексюк, М. Ткач та Д. Лісуна [4] герменевтичне розуміння музичного твору розглядається як інноваційний ресурс модернізації вищої мистецької освіти. Як зазначають дослідники, «у герменевтичному аналізі проявляється активність особистісних засад, реалізується момент свободи, завдяки якому генеруються нові культурні цінності» [так само, с. 21].

Сучасні дослідження методики стильового аналізу музичних творів представлені як українськими науковцями, так і закордонними фахівцями. Зокрема, R. Taruskin у праці «Music in the Nineteenth» [13] розглядає особливості романтичного стилю та принципи його аналізу, підкреслюючи взаємозв'язок композиційної структури та виразності. N. Cook [10] у виданні «Music: A Very Short Introduction» обґрунтовує методичні підходи до аналізу музичних творів у навчальному процесі, приділяючи увагу педагогічним аспектам. P. Kivy у монографії «The Fine Art of Repetition» [11] досліджує роль повторюваних музичних структур у сприйнятті стилю та характері твору, а E. Tarasti у книзі «A Theory of Musical Semiotics (Indiana University Press» [12] пропонує семіотичний підхід до розкриття стильових особливостей композицій, що є важливим для порівняльного аналізу та методики музичної освіти.

Зазначені закордонні дослідники наголошують на взаємозв'язку історико-культурного контексту та музичної форми, систематичному виявленні мотивно-тематичних структур та символічному значенні музичних елементів. Використання таких підходів дозволяє більш глибоко оцінювати стильові характеристики творів. Поєднання цих підходів із українськими дослідженнями, розглянутими нами, дозволяє виокремити ключові принципи стильового аналізу, підкреслити його роль у теоретико-методичному осмисленні музичних творів.

У цілому огляд літератури засвідчує, що стильовий аналіз є ключовим інструментом фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей, а його методичні положення постійно вдосконалюється завдяки дослідженням сучасних музикознавців. Між тим, не зважаючи на наявність численних праць з окресленої проблеми, маємо констатувати, що в українських закладах вищої мистецької (музичної) освіти відсутня узагальнена методика, яка б інтегрувала традиційний підхід до аналізу творів з новітніми підходами та практичними рекомендаціями для студентів і викладачів щодо стильового аналізу музичних творів. Така методика мала би забезпечити системне цілісне розуміння музичного твору, враховуючи його художньо-стилістичні, гармонічні, мелодичні, ритмічні та фактурні особливості, готуючи студентів до усвідомленої виконавської інтерпретації та музично-педагогічної діяльності.

Мета статті полягає в розробці теоретико-методичних основ проведення стильового аналізу музичних творів та демонстрації його практичного застосування у змісті фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей на прикладі фортепіанних творів українських і зарубіжних композиторів.

Для реалізації поставленої мети визначено такі **завдання**: окреслити поняття музичного стилю та його ключові ознаки; розглянути роль стильового аналізу в

навчальному процесі та музично-педагогічній практиці; проаналізувати приклади творів різних стилів для ілюстрації методики стильового аналізу; надати методичні рекомендації щодо застосування результатів аналізу у викладанні курсу «Аналіз музичних творів».

Виклад основного матеріалу. Навчальний курс «Аналіз музичних творів» є фундаментальною дисципліною у системі вищої мистецької (музичної) освіти, оскільки він формує у студентів мистецьких спеціальностей здатність до цілісного сприйняття музики, розвитку аналітичного мислення та усвідомленого виконання творів. Аналіз музичних творів є центральним у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва та концертних виконавців, оскільки дає змогу поєднати теоретичні знання з практичними навичками, формуючи професійну компетентність та музичну культуру.

Стильовий аналіз, як важлива складова музично-теоретичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей, передбачає систематичне дослідження композиційних, гармонічних, ритмічних та виразно-естетичних характеристик твору з метою виявлення його стилістичних ознак та закономірностей розвитку музичної мови. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних навичок та музичної чутливості, необхідних для професійної практики у музичному виконавстві та в музично-педагогічній діяльності.

Зазвичай поняття «*музичний стиль*» потрактовується як сукупність характерних засобів виразності, організаційних принципів та художніх прийомів, що відображають індивідуальні особливості стилю композитора, національні традиції або стильову епоху. Стиль проявляється на всіх рівнях музичної організації та складає основу для вибору інтерпретації твору. До основних компонентів стилю належать мелодика, гармонія, ритм, фактура, динаміка, тембр, а також структура твору та його драматургія.

Музикознавець С. Шип у своїй монографії [8], присвяченій теорії художніх стилів, розкриває структуру та функціональну специфіку стилю як базової категорії музикознавства та стильового аналізу. На думку вченого, «стиль – це комплекс як формальних, так і змістовних особливостей художніх артефактів. Отже, перед стильовим аналізом стоять ті ж самі проблеми, що й перед комплексним (або, як ще кажуть – цілісним) аналізом форми та образного змісту» [так само, с. 115]. Разом з тим, дослідник наголошує, що «головним «інструментом» стильової атрибуції художніх творів за їх образним смислом є естетичний смак, чутливість сприйняття, художня інтуїція» [так само, с.116].

Стильовий аналіз – це метод дослідження музичного твору, який спрямований на виявлення та опис характерних ознак, що формують його унікальність. Він дозволяє систематизувати знання про твір, визначати його стилістичні особливості та закономірності композиційної побудови, а також сприяє розвитку професійної компетентності студентів.

Методологічно стильовий аналіз базується на комплексному вивченні як образного змісту твору, так і структурних компонентів музики, що включає мелодичні та гармонічні побудови, ритмічні малюнки, метро-ритмічні особливості, фактуру, динамічні та артикуляційні характеристики, фразування та темброві відтінки. Важливим аспектом є визначення взаємозв'язку між окремими елементами та цілісним стилем твору, що дозволяє студентам не лише формально відтворювати музичний матеріал, а й усвідомлено сприймати його художню структуру та виразність.

У контексті музично-педагогічної діяльності стильовий аналіз набуває додаткового значення: він слугує методичною основою для формування у студентів мистецьких спеціальностей умінь порівнювати твори різних жанрів і стилів, виявляти характерні ознаки епохи, жанру або творчості композитора, а також розуміти специфіку його музичного мислення. Наприклад, зіставлення творів різних стилів і епох (класичних, романтичних та модерністських) дозволяє студентам наочно виявляти відмінності у принципах композиційного розвитку, гармонічних та ритмічних рішеннях, фактурній організації, динамічних контрастах й способах виразного трактування мелодичного матеріалу.

Ключовим принципом стильового аналізу є системність та комплексність підходу, що передбачає одночасне врахування всіх рівнів музичної організації твору: від локальних гармонічних засобів і ритмічних малюнків до загальної архітектоніки композиції. При цьому особлива увага приділяється виявленню взаємозв'язку між структурою та виразними засобами, які формують індивідуальний стиль композитора, а також особливостям естетичного впливу твору на слухача.

Музикознавиця С. Коробецька, досліджуючи оркестровий стиль, зауважує, що зміст оркестрово-стильового аналізу полягає у висвітленні двох основних аспектів: це аналіз зв'язків оркестрово-виразних засобів твору з його образно-художнім змістом та вияв характерних типологічних стильових рис окремого музичного твору або творчості певного композитора [3, с. 4].

Такий підхід цілком доречно спроєктувати і на стильовий аналіз будь-якого музичного твору. З цих позицій, стильовий аналіз музичного твору передбачає послідовне виявлення наступних параметрів: особливості емоційно-образного змісту твору та драматургії; провідні ознаки композиторського стилю (характерні мелодичні звороти, гармонічні принципи, фактурні прийоми, темброва палітра тощо); зв'язок між музичним матеріалом, який аналізується, та типовими рисами творчості композитора загалом. Застосування цього підходу дозволяє визначити як сталі елементи стилю, так і унікальні особливості, властиві саме обраному твору. Це особливо важливо у контексті порівняльного аналізу творів різних авторів, коли потрібно показати не лише відмінності, але й можливі точки перетину в їхньому художньому мисленні.

Таким чином, теоретичний аналіз створює методологічну основу для подальшого детального розгляду музичних текстів і дозволяє зробити аргументовані висновки щодо авторського стилю та його проявів.

Методика стильового аналізу музичного твору ґрунтується на виявленні індивідуальних рис композиторського письма через дослідження системи засобів музичної виразності. Основна мета такого підходу – простежити, як через гармонію, мелодику, фактуру, ритм та форму розкривається авторська індивідуальна манера письма і унікальне музичне мислення митця.

Методика стильового аналізу передбачає поетапне формування фахових компетентностей студентів мистецьких спеціальностей. *На першому етапі* важливо навчити виділяти основні композиційні та гармонічні особливості твору, розпізнавати структуру музичного фрагмента, визначати ключові теми, мотиви та їх розвиток. *Другий етап* полягає у зіставленні знайдених ознак із жанровими та стилістичними нормами, що дозволяє оцінювати специфіку музичної мови окремого твору та його відмінності від інших творів того ж композитора або епохи. *Третій етап* спрямований на інтеграцію отриманих знань у виконавську та музично-педагогічну практику: студенти повинні навчитися формулювати висновки, давати методичні рекомендації щодо викладання або виконання аналізованих творів.

Таким чином, методика стильового аналізу ґрунтується на системному підході до вивчення музичного матеріалу, що дозволяє студентам виявити індивідуальні та жанрові особливості твору, визначити характерні риси композиторського стилю та встановити взаємозв'язки між художнім задумом і засобами його втілення. Такий аналіз передбачає послідовне дослідження трьох основних рівнів:

1. *Структурно-композиційний рівень* – передбачає вивчення загальної архітектоніки твору, музичної форми, пропорційності розділів, типу розвитку музичного матеріалу, драматургічної логіки та способів досягнення цілісності.

2. *Мовно-виражальний рівень* – спрямований на аналіз гармонічної мови, ладо-тональних співвідношень, мелодичної лінії, фактури, ритмічної організації, тембрових характеристик та динамічних контрастів.

3. *Інтерпретаційно-стильовий рівень* – зумовлює визначення стильових ознак композитора в контексті загальноісторичних тенденцій, з'ясування зв'язків із музичними

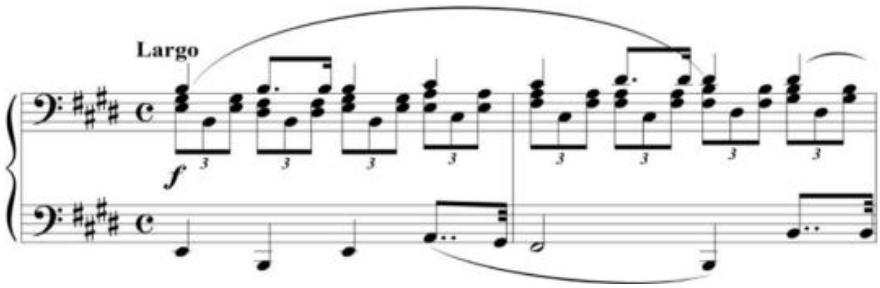
традиціями, школами, жанрами та естетичними напрямами.

Отже, комплексний та методично обґрунтований підхід до стильового аналізу сприяє формуванню в студентів мистецьких спеціальностей цілісного уявлення про музичний твір як складну художню систему, розвиває здатність до художньо-аналітичного сприйняття та забезпечує ефективне використання набутих знань у майбутній виконавській та педагогічній діяльності. Теоретичні положення, викладені нами вище, створюють підґрунтя для опису практичної частини, в якій здійснюється конкретний аналіз обраних творів з акцентом на методичному застосуванні отриманих студентами під час навчання знань.

Розглянемо на прикладі стильового аналізу музичні твори різного походження та жанрової спрямованості, що дає змогу порівняти специфіку музичної мови, виразні засоби та педагогічні можливості їхнього використання у навчальному процесі. Залучення конкретних прикладів забезпечує наочність і практичну значущість стильового аналізу, дозволяє формувати у студентів уміння ідентифікувати стильові особливості музичних творів різних жанрів.

Для стильового аналізу обрано два невеликих за обсягом, але значущих за змістом твори: Прелюдію E-dur № 9 польського композитора-романтика Фредеріка Шопена (op. 28), та «Колискову пісню» українського композитора Віктора Косенка з циклу «24 дитячі п’єси для фортепіано». Такий вибір зумовлений прагненням дослідити індивідуальні засоби виразності кожного композитора, простежити логіку їхнього музичного мислення та визначити характерні особливості авторського стилю. Основною метою – є виявлення характерних рис європейського романтизму та української пісенної традиції, а також практичне значення використання цих творів у курсі «Аналіз музичних творів» у процесі фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей.

Прелюдія Ф. Шопена № 9 має унікальний образний зміст. Основна тема поєднує в собі піднесено-стверджувальний образ з жанровими елементами ходи, маршу і хоралу. Надалі він драматизується і досягає кульмінації (т. 8). Основними засобами виразності тут є комплекс, що входить до «стильового ядра»: мелодія, гармонія, ритм, фактура, до яких приєднуються динаміка, темп, регістр. Але основне образно-виразне зерно міститься саме у чотирьох зазначених музичних засобах. Жанрова полісемантика мініатюри обумовлює мішаний тип фактури: мелодизацію крайніх голосів (баса і верхнього голосу), які утворюють контрапункт, і гармонічну тріольну фігурацію середніх голосів, які разом і надалі визначають гармонічні функції і тональний план.

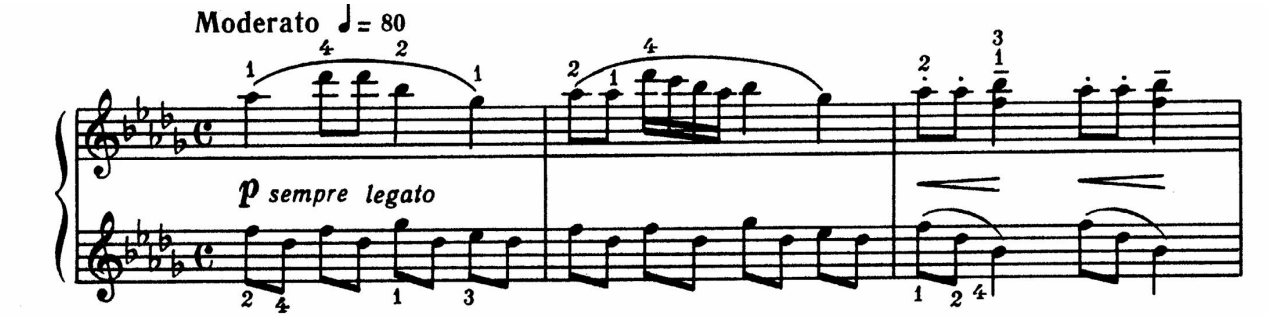

Зважаючи на роль кожного засобу музичної виразності, у прелюдії слід віддати належне гармонії і тональному руху, адже саме вони є найактивнішими, рухливими і зумовлюють драматургію твору. Фактично, цю мініатюру можна вважати «енциклопедією» романтичної гармонії. На короткій відстані у простій формі композитор збагатив гармонічну мову складними засобами: тут і еліптичні звороти, і ланцюги септакордів, і акорди мажоро-мінорної системи, і навіть енгармонічна модуляція в кульмінаційній зоні! Отже, експресивний образ прелюдії втілюється типовими романтичними засобами з використанням насиченої поліритмічної фактури, складної гармонії і рухливим тональним планом з відхиленнями в далекі тональності. Прелюдія має

компактну, але досить незвичну форму: період з трьох речень. Характерним є те, що речення є повторної будови, але продовження у кожному реченні різні. Основною драматургічною ідеєю композитора є поступове ускладнення гармонічної мови, тонального плану, динамізації від початку мініатюри до її кульмінації (2 речення) і завершення.

«Колискова пісня» В. Косенка – це образ матусиної пісні, сповненої ніжності, ласки, світлої любові. Кришталево прозоре звучання основної теми створюється відповідними мінімалістичними засобами: переважаюче двоголосся у високому регістрі з рівномірним ритмом, що нагадує тихе цокання годинника або рух колиски. Кришталеве звучання підсилюється й особливою тональністю – Des-dur, семантика якої також пов’язана зі світлими темами кохання у світовій музиці. Явній простоті свіжості і колориту звучання сприяють гармонічні засоби, які, як завжди в музиці композитора, відрізняються оригінальністю і новизною. Так і в «Колисковій пісні»: поряд зі звичними простими акордами, композитор використовує плагальний зворот, як от на початку п’єси (T-VI), розширюючи його до двох медіант (верхньої і нижньої), таким чином залучаючи свіжі, не звичні гармонії: T-VI-III-S-D. Відсутність терцієвих тонів у тризвуках створює надзвичайно прозоре, «порожнє» звучання з рухами паралельними квінтами, нагадуючи звучання народних інструментів

Музика п’єси характеризується спокійним темпом та рівномірною ритмічною структурою. Мелодична лінія обмежена у діапазоні та розгортається плавно, повторюючи мотиви у середніх голосах, що властиво народнопісенній традиції. Форма проста 3-частинна, фрази повторюються, що створює відчуття стабільності та спокою.

Окрім гармонічного руху, композитор використовує регістрові та фактурні контрасти: розширення діапазону, поступова поліфонізація фактури і особлива вага басового органного пункту – все це є елементами створення нових деталей образу, його нових якостей – ніби казковий сюжет у пісні.

Відомо, що В. Косенко – майстер колориту не лише на рівні зіставлення акордів, але й тональностей цієї мініатюри. Медіантове співвідношення акордів мажоро-мінорної системи (I-III) переноситься і на тональний план: Des-dur – F-dur – Des-dur. Варто відзначити, що як і у Шопена, гармонія в цій п’єсі є одним з провідних засобів музичної виразності. Але, якщо у Шопена складний тональний рух разом з гармонією є засобом посилення драматизму, експресії звучання, то у Косенка, – мажоро-мінорна система, акорди терцієвого співвідношення використовуються як засіб колориту, тонкої гри барв. Разом з тим, при всіх індивідуальних відмінностях, у цих музичних творах проглядається *стилістика романтичного напрямку*. Проте, кожний з композиторів обирає свої засоби виразності і трактує їх відповідно до власного задуму. Жанр мініатюри дає змогу аналізувати і порівнювати найменші деталі та нюанси у творах великих майстрів. Цей процес дозволяє виховувати у студентів музичний смак, відчувати витонченість і досконалість індивідуальних стилів, разом з тим – відчути цілісність композицій музичних творів.

Наведений порівняльний стилістичний аналіз показує, що, незважаючи на обмежені

розміри обох творів, вони відображають різні музичні традиції. Шопен прагне до європейського романтичного стилю через насичену драматичну гармонію, динамізацію фактури, складні тональні зміни, тоді як Косенко використовує українську пісенну традицію, де головне – спокій, повторюваність мотивів і доступність для слухача. Засвоївши традиції вітчизняної та західноєвропейської літератури для дітей, В. Косенко створює власний композиторський стиль, що ґрунтується передусім на національних витоках. Це відчувається у глибокій ліричності, теплоті і душевності, властивій українській музиці, прозорості звучання, світлій радості світосприйняття.

Студентам-музикантам доцільно вивчати ці твори паралельно, щоб розвивати здатність відчувати *стилістичні відмінності*, усвідомлювати вплив гармонії, мелодії та ритму на емоційний ефект та засвоювати методику виконання різних музичних стилів. Методична значущість стильового аналізу демонструє, що робота з короткими творами різних стилів дозволяє: формувати у студентів аналітичне мислення щодо стилю та структури творів; застосовувати порівняльний аналіз для збагачення власної музичної культури та виконавських умінь; інтегрувати знання про європейський романтизм і українську пісенну традицію у навчальну музично-виконавську та педагогічну практику.

Порівняльний стилістичний аналіз Прелюдії Ф. Шопена №9 та «Колискової пісні» В. Косенка є ефективним методичним інструментом для розвитку стилістичного сприйняття студентів, він дозволяє розкрити взаємозв’язок між мелодією, гармонією, ритмом і формою, а також наочно демонструє різницю у підходах до засобів виразності та структурності музичного матеріалу. Порівняння цих двох творів скеровує на поглиблене розуміння індивідуальних стильових особливостей кожного композитора. Не зважаючи на те, що зазначені твори є різними за жанром, структурою та емоційним змістом, варто наголосити, що саме ця відмінність робить їх зіставлення особливо цінним. Адже, аналізуючи кожен твір окремо, студенти навчаються фіксувати особливості гармонії, мелодії, фактури, ритміки, динаміки та драматургії. Також під час порівняння важливо визначити, яким чином та якими засобами композитори досягають художньої виразності. Наприклад: Ф. Шопен тяжіє до складної гармонічної мови, частих модуляцій, широкого динамічного діапазону та глибокої емоційної напруги. Тоді як В. Косенко у своїх дитячих п’єсах прагне більшої простоти фактури, прозорості мелодики, пісенності інтонацій та теплого, ліричного звучання.

Таким чином, наведений порівняльний аналіз дозволяє не лише охарактеризувати стильові риси кожного автора, а й усвідомити різні підходи до вираження головної музичної ідеї. Крім того, порівняльний аналіз цих двох творів дає можливість усвідомити стильові відмінності між романтичною фортепіанною мініатюрою та жанром колискової з елементами народно-жанрової музики.

Висновки. У процесі дослідження було з’ясовано, що стильовий аналіз музичних творів є невід’ємною складовою фахової, зокрема, музично-теоретичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей, оскільки забезпечує усвідомлене сприйняття та критичну оцінку художньо-виразних, композиційних і гармонічних особливостей твору. Застосування методики порівняльного аналізу творів різних стилів дає змогу з’ясувати специфіку музичного мислення, національно-культурні особливості та педагогічний потенціал музичних творів. Такий підхід сприяє формуванню у студентів здатності системно оцінювати музичний матеріал, аналізувати його художньо-виразні характеристики і усвідомлено застосовувати отримані знання у навчальній музично-виконавській та педагогічній практиці. Це дозволить студентам більш повно розкрити художню ідею музичного твору, здійснювати осмислену виконавську інтерпретацію та формувати власну художньо-естетичну та світоглядну позицію.

Теоретико-методична значущість стильового аналізу полягає у розвитку аналітичного мислення, слухової чутливості, музичної пам’яті та здатності студентів системно оцінювати музичний матеріал. Отримані знання й навички студенти можуть застосовувати у власній практичній діяльності, розробляючи навчальні програми та

авторські підходи до викладання музики, що підвищує ефективність їх підготовки та формує професійну компетентність майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва. Застосування результатів стильового аналізу має значний методичний потенціал у викладанні курсу «Аналіз музичних творів» для студентів мистецьких спеціальностей.

Подальший розвиток методики стильового аналізу можливий шляхом її інтеграції у практичні заняття з основного музичного інструменту, вокалу, хорового диригування та інших дисциплін у змісті вищої мистецької освіти.

Література:

1. Борисенко Т. В. Стилістичний аналіз фортепіанних мініатюр Миколи Сільванського. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 34. С. 274 – 283. URL: https://journals.uran.ua/mz/article/view/191157
2. Каплієнко-Ілюк Ю. Стильовий аналіз: методологічні та типологічні основи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*. Серія: Мистецтвознавство, 2019. № 1. С. 54 – 61.
3. Коробецька С. Методичні засади оркестрово-стильового аналізу. *Сучасна музика в сучасному світі*: Збірник наукових праць, 2013. Вип. 3. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, С. 4 – 7.
4. Олексюк О. М., Ткач М. М., Лісун Д. В. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті : колект. моногр. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2013. 150 с.
5. Степурко В. І. Аналіз музичних творів : навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2020. 140 с.
6. Фіськова Н. Я., Нечепуренко О. І. Аналіз музичних творів: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2022. 108 с.
7. Шип С. В. Методика стильового аналізу музичних творів: теоретичні засади. Теорія музики. 2021. Вип. 5. С. 50 – 66.
8. Шип. С. Теорія художніх стилів : Монографія. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 138 с.
9. Ярко М., Королюс М. Аналіз музичних творів у версії герменевтики музичного тексту. *Молодь і ринок*, 2020. № 3-4, с. 145-151. http://mir.dspu.edu.ua/article/view/216805/216896
10. Cook N. A Guide to Musical Analysis. Oxford: Oxford University Press, 1987. 184 p.
11. Kivy, Peter. The Fine Art of Repetition: Essays in the Philosophy of Music. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 373 p.
12. Tarasti E. A Theory of Musical Semiotics. Bloomington: Indiana University Press, 1994. 320 p.
13. Taruskin R. Music in the Nineteenth Century. Oxford: Oxford University Press, 2010. 928 p.

References:

1. Borysenko T. V. Stylistic analysis of Nikolai Silvansky's piano miniatures. Mystetstvoznavchi zapysky. 2018. Vyp. 34. 274 – 283 p. URL: https://journals.uran.ua/mz/article/view/191157
2. Kaplienko-Ilyuk Yu. Stylistic analysis: methodological and typological foundations. ukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Seriia: Mystetstvoznavstvo, 2019. № 1. 54 – 61.
3. Korobetska S. Methodological foundations of orchestral style analysis. Suchasna muzyka v suchasnomu sviti: Zbirnyk naukovykh prats, 2013. Vyp. 3. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 4 – 7 p.
4. Oleksiuk O. M., Tkach M. M., Lisun D. V. Hermeneutic approach in higher art education: collective monograph. Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka. 2013. 150 p.
5. Stepurko V. I. Analysis of musical works: a study guide. Kyiv: NAKKKiM, 2020. 140 p.
6. Fiskova N. Ya., Nechipurenko O. I. Analysis of musical works: a study guide. Vinnytsia: TOV «Vinnytska miska drukarnia», 2022. 108 p.
7. Ship S. V. Methods of stylistic analysis of musical works: theoretical foundations. Teoriia muzyky. 2021. Vyp. 5. 50 – 66 p.
8. Ship, S. Theory of Artistic Styles: Monograph. Sumy: FOP Tsoma S.P., 2023. 138 p.
9. Yarko M., Korolyus M. Analysis of musical works in the hermeneutics of musical text. Molod i rynok, 2020. № 3-4, p. 145-151. http://mir.dspu.edu.ua/article/view/216805/216896
10. Cook N. A Guide to Musical Analysis. Oxford: Oxford University Press, 1987. 184 p.
11. Kivy, Peter. The Fine Art of Repetition: Essays in the Philosophy of Music. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 373 p.
12. Tarasti E. A Theory of Musical Semiotics. Bloomington: Indiana University Press, 1994. 320 p.
13. Taruskin R. Music in the Nineteenth Century. Oxford: Oxford University Press, 2010. 928 p.

Svitlana Korobetska, Mariia Tkach. Stylistic Analysis of Musical Work in the Content of Professional Training of Students of Artistic Specialties: Theoretical and Methodological Aspects of the Problem

The theoretical and methodological aspects of the problem of stylistic analysis of musical works in the context of professional training of students majoring in arts are investigated. It is revealed that stylistic analysis of musical works is of particular importance as an important means of forming analytical and critical thinking, musical taste, interpretative culture, and professional competence of future specialists in the field of musical art. It is determined that stylistic analysis should become an effective means of forming the professional culture of future music teachers, combining musical performance, teaching methods and pedagogical practice.

A review of musicology literature has shown that stylistic analysis is a key tool in the professional training of students of arts specialties, and its methodological principles are constantly being improved thanks to the research of contemporary foreign and Ukrainian musicologists. It has been established that the methodology of stylistic analysis is based on a systematic approach to the study of musical material, which allows students to identify individual and genre features of a work, determine the characteristic features of a composer's style, and establish connections between the artistic concept and the means of its implementation.

Using a comparative analysis of Chopin's Prelude in E major No. 9 and Kosenko's «Lullaby» as examples, the methodological significance of stylistic analysis of musical works of different origins and genres is substantiated, which makes it possible to compare the specifics of musical language, expressive means, and pedagogical possibilities of their use in the educational process. It has been proven that it is the methodology of stylistic analysis that should provide students with a comprehensive understanding of a musical work, considering its artistic, stylistic, harmonic, melodic, rhythmic, and textural features, preparing future specialists for conscious performance, interpretation and musical-pedagogical activities.

Keywords: *musical style, stylistic analysis of musical works, stylistic analysis methodology, piano miniatures, performance interpretation, art students, professional training, higher art education.*